

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Kopi

Løten og Vang beitelag
Flyplassvegen 15
2340 Løten

Deres ref

Vår ref
14/1596-

Dato
6. juni 2017

Klage over avslag på søknad om skadefelling av jerv - Løten og Vang beitelag

Klima- og miljødepartementet viser til klage 26. juli 2015 fra Løten og Vang beitelag over Miljødirektoratet sitt vedtak 2. juli 2015 om avslag på søknad om ekstraordinært uttak av jerv i region 5, oversendt Klima- og miljødepartementet 21. desember 2016. Vi beklager at saken har tatt lang tid å behandle.

Saksgang

Løten og Vang beitelag søkte 31. mars 2015 om ekstraordinært uttak av jerv. Miljødirektoratet avsto søknaden 2. juli 2015. Løten og Vang beitelag påklagde vedtaket 26. juli 2015. Beitelaget utdypet klagen i brev 31. august 2015. Miljødirektoratet opprettholdt 20. desember 2016 sitt tidligere vedtak og saken ble sendt Klima- og miljødepartementet 21. desember 2016.

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak 2. juli 2015 om avslag på søknad om ekstraordinær skadefelling av jerv i region 5. Ved avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det i 2015 ble gjennomført et stort uttak av jerv i region 5, både gjennom lisensfelling og hiuttak. Direktoratet foretar en løpende vurdering av skadeomfang og bestandsutvikling og kan når som helst iverksette skadefelling dersom vilkårene for det er til stede. Departementet har ikke noe å bemerke til direktoratets vurdering om at vilkårene for ekstraordinær felling ikke forelå på det tidspunkt søknaden ble fremmet. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Klagers anførsler

Løten og Vang beitelag viser i sin klage blant annet til:

"Siden det på ettervinteren ble rapportert fra Statens Naturoppsyn om stor aktivitet i beiteområdet vårt av jerv søkte Løten og Vang Beitelag om uttak av en potensiell skadegjører i vårt beiteområde. Området er i den regionale forvaltningsplanen for rovdyr

definert som et viktig og prioritert beiteområde. Nasjonale bestandsmål for jerv er overoppfyllt og det gjelder også vår region. Her har det faktisk vært tre til fire ynglinger som er dokumentert mer enn bestandsmålet for regionen i en årrekke. Sist sesong ble ikke kvoten for lisensjakt i regionen fylt. Et uttak burde således ikke være noe trussel for bestanden hverken lokalt eller nasjonalt. Siden forvaltningsplanen for rovdyr i regionen ikke er tillagt vekt i Miljødirektoratets svar på vår søknad undrer vi på hvordan lokal påvirkning av bestandsutvikling blir vektlagt i denne sammenhengen. Vi viser her til Naturmangfoldsloven som meget klart uttrykker hvordan beiteområder skal betraktes."

Videre viser beitelaget til at:

"Bærekraftig bruk av naturen ved beiting er nå etter politiske vedtak og prosesser bestemt at skal være ved klart difrensierte forvaltningssoner. Vårt område er prioritert for beitedyr. Det er i løpet av beitesesongen dokumentert jerv ved foto på viltkamera i beitelagets område. Dette er en direkte trussel mot beitende småfe i området. Vår søknad i Mars ville med et uttak av en potensiell skadegjører ville bedret dyrevelferden i beiteområdet. Siden Miljødirektoratet sitt svar på vår henvendelse uteble før beiteslipp i Mai, settes dyrevelferd til side. I tillegg når vår søknad avslås blir dette uforståelig. Rovdyrforliket i Stortinget ved punkt 2.2.19 tilsier at det ikke skal være rovdyr som utgjør et skadepotensiale i prioriterte beiteområder. Det skal også tillegges vekt hvorvidt det er et viktig beiteområde og skadehistorikk. Vi må her minne om at Løten og Vang Beitelag har en svært stygg skadehistorikk. Ulv og bjørn og gaupe har de siste åra vært de hardeste skadegjørerne her. Beitesesongen 2011 er vår verste så langt med et tap på 961 sau/lam på utmarksbeite. Årvisst mister vi beitedyr til fredet rovvilt. Dette selv om det etter stortingets rovviltforlik ikke skal være rovdyr som utgjør et skadepotensiale i våre områder. Det kan med et slikt press på beitenæringa som vi har vært utsatt for i en årrekke ikke aksepteres at vi i tillegg skal ha jerv etablert i våre områder. Når Miljødirektoratets svar omsider kom langt ute i beitesesongen må en kunne si at det har mistet sin aktualitet. Her kunne en ha utført et raskt og effektivt uttak på snøføre. Denne muligheten for å fjerne en potensiell skadegjører forsvant med dagene som gikk utover våren. Svaret fra Miljødirektoratet er et felles avslag på søknader fra beitelag spredt over hele fylket. Individuelle hensyn som tapshistorikk og avstand fra vernesonen for jerv er ikke vektlagt. Det som er framlagt i vedtaket fra Miljødirektoratet er bestandsmål og Miljødirektoratets håndtering av denne. At lisensjakt skal være hovedbeskatningen av stammen er en kjent sak. Når uttaksformen ikke fyller kvoten i en årrekke må det andre tiltak til. At det gjøres uttak på våren etter lisensjakta sin slutt er en nødvendighet for å holde bestanden i sjakk. Slike uttak må gjøres der rovdyrbelastningen fra før er stor og vurderes helhetlig slik at områder ikke blir liggende uten beitedyr. Vi er ikke enige i Miljødirektoratets håndtering i denne saken og ber om at den blir vurdert på nytt."

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet sier i sitt vedtak blant annet:

"Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv:

Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år. NINA rapport 1086 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2012-2014 er det verifisert henholdsvis 68, 44 og 52 ynglinger av jerv på landsbasis. I 2014 ble det gjennomført hiuttak ved 12 hilokaliteter, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2014 var på 40 ynglinger. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger ligger nært det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. De tre siste årene er det registrert henholdsvis 10, 7 og 10 ynglinger av

jerv innenfor region 5. Av de 10 ynglingene i 2014 ble det gjennomført uttak ved 2 tilfeller, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2014 var 8 ynglinger. Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Førre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Rovdata beskriver den genetiske situasjonen for jerv i Sør-Norge som utfordrende, grunnet liten utveksling av individer fra nordøst til områdene vest for Østerdalen. Utover enkelte påkjørsler og predasjon, skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling. Miljøforvaltningen har i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Forvaltning av jerv i region 5:

Rovviltnemnda i region 5 har vedtatt en regional forvaltningsplan for rovvilt i sin region. I forvaltningsplanen er det etablert en geografisk differensiert forvaltning i regionen. Dette innebærer at bruken av forebyggende og konfliktdempende tiltak og andre virkemidler må legges opp på en måte som så langt det er mulig differensierer mellom de ulike interesser i ulike geografiske områder. Rovviltnemnda har delt regionen inn i områder prioritert for beitedyr og områder som er viktig for å oppnå bestandsmålene for rovvilt, og viktige beiteområder (blå og grønne områder). Det er lagt opp til en viss fleksibilitet i forhold til å tillate yngling av enkelte av rovviltartene i grønt og blått område. Samtidig er det lagt vesentlig vekt på å prioritere beitedyr i den delen av regionen med størst tetthet av sau på beite, samt områder med samisk tamreindrift. Åmot, Løten og Hamar kommuner, Ringe og Stor-Elvdal kommuner og Alvdal og Folldal kommuner hvor respektive beiteområder er en del av, er i forvaltningsplanen for region 5 Hedmark definert som områder hvor beitedyr har prioritet (grønt område) samt områder det skal differensieres mellom (blå områder).

Direktoratets konklusjon

Jerv er fredet etter Lov 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Samtidig er det slik at jerv volder skade på næringsutøvelse, husdyr- og tamreinnæring. For blant annet å forhindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, jf. rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt (gaupe), jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13. Direktoratet viser til rovviltforliket i 2011, hvor det påpekes at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Områder med mål om yngling av jerv forvaltes slik at det nasjonale bestandsmålet for regionen nås og opprettholdes, mens i områder uten mål om yngling har beitedyr høyest prioritet. Region 5 er delt inn i et område med mål om ynglende bestander av jerv og et område prioritert for beitedyr. Dette betyr at det vil være ulik terskel for å iverksette fellingstillatelse på jerv i disse områdene. Dette er imidlertid ikke det samme som at det er en null-toleranse for tilstedeværelse av jerv i områder uten mål om ynglende bestander for jerv. Direktoratet viser til at enkeltindivider av jerv vil kunne bevege seg over store områder. I vedtak om lisensfellingsskvote for region 5 for 2014/2015, ble det åpnet for å felle 16 jerv. Lisensfellingsperioden pågikk frem til 15. februar 2015. 11 jerver ble felt under lisensfellingsperioden. Direktoratet gjorde i etterkant av lisensfellingsperioden en vurdering og prioritering på områder som var aktuelle for ekstraordinære uttak av jerv i samarbeid med rovviltnemnda i regionen. Det ble gjennom våren 2015 gjennomført flere uttak av jerv. Den 9. april ble det gjennomført hiuttak av tre valper og ei tise i Engerdal kommune. Den 10. april ble det gjennomført hiuttak av to valper og ei tise i Folldal kommune. Den 20. april ble det gjennomført hiuttak av to valper og ei tise i Stor-Elvdal kommune. Det er tatt ut enkelt dyr (en hunn og en hann) i Tolga og Os i Hedmark

kommuner den 3. mai. Den 5. mai ble det gjennomført hiuttak av to valper og ei tispe i Os i Hedmark. Den 6. mai ble det gjennomført hiuttak av to valper og ei tispe i Tolga kommune. Totalt er det tatt ut 18 jerv på ekstraordinære uttak våren 2015 i Hedmark. Dette betyr at av en kvote på 16 jerver for region 5 i 2014/2015 er det felt 29 jerv i perioden 10. september 2014 – 6. mai 2015. Av disse er 26 jerv felt i områder prioritert for beitedyr. Innenfor områder med mål om yngling av jerv må tiltak iverksettes i beitenæringen for å redusere skadepotensialet."

I sin vurdering av klagen sier Miljødirektoratet blant annet:

"Miljødirektoratet har myndighet til å iverksette felling av bl.a. jerv hele året, jf rovviltforskriften § 13 på eget initiativ eller etter søknad. I perioden mellom 1. juni og 15. februar kan fylkesmennene iverksette skadefelling dersom det foreligger kvote for betinget skadefelling fra rovviltnemnda eller Miljødirektoratet, jf rovviltforskriften §§ 8 og 9. I denne perioden vil Miljødirektoratet bare i unntakstilfelle iverksette ekstraordinær skadefelling. Vurdering av behov for skadefelling må gjøres fortløpende. Avslag på et gitt tidspunkt er begrunnet med vurderingene gjort på samme tidspunkt, og utover sesongen kan vurderingene endre seg. Rovviltet kan forsvinne fra beiteområdet, eller det kan bli værende, og forårsake skade i beitesesongen. Avhengig av status utover sesongen vil grunnlaget for å iverksette skadefelling endres. I dette perspektivet har klagebehandling av en beslutning gitt etter at saken har mistet sin aktualitet en mulighet for å få avklart prinsipielle endringer i hvor nivået skal ligge for å iverksette felling. Slike endringer kan føre til at myndigheten må justere terskelen for å iverksette skadefelling ved neste søknadsbehandling. Miljødirektorat skal foreta en vurdering ut fra av skadehistorikk, skadepotensial, kunnskap om bestanden av jerv, kunnskap om jerv i aktuelle områder og en samlet prioritering av hvor det skal gjennomføres uttak av jerv. I tillegg skal det vurderes hvilke områder som det er mulig å iverksette uttak av jerv ut fra løpende informasjon fra vårt feltpersonell om vær, føre og sikkerhetsmessige forhold i løpet av perioden mellom 15. februar og 1. juni. Det er viktig at den aktuelle myndigheten, Miljødirektoratet eller Fylkesmannen, har fortløpende informasjon om eventuelle endringer i situasjonen som kan føre til iverksettelse av skadefelling. Miljødirektoratet viser videre til at forvaltningsmyndigheten har anledning til å iverksette skadefelling etter eget tiltak dersom situasjonen tilsier det, og slike beslutninger om skadefelling av jerv samt hiuttak av jerv etter eget tiltak vurderes fortløpende av Miljødirektoratet i løpet av våren. Når Miljødirektoratet får søknader om skadefelling, vil vi som oftest avvente et endelig svar inntil det foreligger tilstrekkelig kunnskap og situasjonen tilsier iverksettelse, eventuelt avslag dersom det ikke lenger er vurdert som aktuelt å iverksette. I dette tilfellet avslo vi søknaden sammen med andre søknader i Hedmark fylke etter at Fylkesmannen hadde tatt over ansvaret for iverksetting av skadefellingstillatelser 1. juni."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken behandles etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og § 77 og rovviltforskriften (rov.) § 13, jf. §§ 1, 3 og 4. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, i sin vurdering prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 trekkes inn i skjønnsvurderingen. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av vilt for å avverge skade på husdyr, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Departementet anser at det foreligger et konkret

skadepotensial selv om dette er begrenset både i omfang og geografisk område, og dermed er vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b oppfylt.

I tillegg er det to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I den sistnevnte vurderingen vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning veie tungt.

Jerven er en fredet art og er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2015. Som det fremgår av Miljødirektoratets vedtak ble det for årene 2012-2014 verifisert henholdsvis 68, 44 og 52 ynglinger av jerv på landsbasis. Videre viser direktoratet til at *"i 2014 ble det gjennomført hiuttak ved 12 hilokaliteter, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2014 var på 40 ynglinger. Direktoratet viser til at antall ynglinger ligger nært det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. De tre siste årene er det registrert henholdsvis 10, 7 og 10 ynglinger av jerv innenfor region 5. Av de 10 ynglingene i 2014 ble det gjennomført uttak ved 2 tilfeller, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2014 var 8 ynglinger."*

Departementet anser at kunnskapsgrunnlag i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmål og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Når det gjelder jerv er prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning konkretisert i rovviltforskriften § 3 og § 4 og i den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 3.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som arten blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom skadefelling, lisensfelling og ekstraordinære hiuttak for jerv. Miljøforvaltningen har derfor i stor grad oversikt over den samlede belastningen.

Departementet antar derfor at uttak av jerv som omsøkt ikke vil true bestandens overlevelse. Departementet har derfor ikke tillagt prinsippet om samlet belastning særlig vekt i denne saken.

I denne saken foreligger det tilstrekkelig kunnskap, og føre-var-prinsippet i nml. § 9 er derfor tillagt mindre vekt.

Departementet viser til at Miljødirektoratet foretar en forløpende vurdering av behovet for å iverksette skadefelling, uavhengig av om det foreligger søknad om felling. Direktoratet gjennomførte våren 2015 ekstraordinært uttak av 18 jerv i region 5, etter samråd med rovviltneemnda i region 5. Departementet legger til grunn at direktoratet har foretatt en forløpende vurdering av situasjonen innen Løten og Vang beitelag sitt område, og at de ut fra bestandssituasjonen, skader og skadepotensiale ikke har funnet grunnlag for å innvilge søknaden om ekstraordinær skadefelling av jerv i dette området.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets sitt vedtak 2. juli 2015 om avslag på søknad om ekstraordinær skadefelling av jerv i region 5. Ved avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det i 2015 ble gjennomført et stort uttak av jerv i region 5, både gjennom lisensfelling og hiuttak. Direktoratet foretar en løpende vurdering av skadeomfang og bestandsutvikling og kan når som helst iverksette skadefelling dersom vilkårene for det er til stede. Departementet har ikke noe å bemerke til direktoratets vurdering om at vilkårene for ekstraordinær felling ikke forelå på det tidspunkt søknaden ble fremmet. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Kopi til:

Fylkesmannen i Hedmark
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 5

Postboks 4034, Statens Hus	2306	HAMAR
Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
c/o Fylkesmannen i	2306	HAMAR
Hedmark, Postboks 4034		